

Strategieles Sleutelschema's niveau B

Sleutelschema Wat doe je in deze les?

Bij Nieuwsbegrip maak je altijd een sleutelschema bij de tekst. Dat doe je vanuit de strategie: visualiseren.

Een **sleutelschema** is een schema waarin je de inhoud van een tekst laat zien. Een sleutelschema maken is een manier van **visualiseren**. Je vormt in je hoofd of op papier een beeld van de tekst. Tijdens het lezen zie je eigenlijk een soort filmpje in je hoofd. Het is handig om een schema te maken van een tekst, bijvoorbeeld als je iets moet leren. Zo'n schema geeft overzicht over de tekst.

In deze les krijg je uitleg over verschillende sleutelschema's en je oefent met visualiseren en met het maken van een sleutelschema.

Doelen van deze les:

Je kent de strategie visualiseren.

Je weet waar je sleutelschema's voor kunt gebruiken. Je weet hoe je een sleutelschema kunt invullen.

Sleutelschema Welke Sleutelschema's zijn er?

Er zijn heel veel verschillende sleutelschema's, waarmee je kunt de inhoud van een tekst kunt visualiseren. Je ziet hier voorbeelden van schema's die je in de Nieuwsbegriplessen tegen kunt komen. Welke schema's ken je al?

1. Een wie-wat-waar-schema

Wat is er aan de hand?

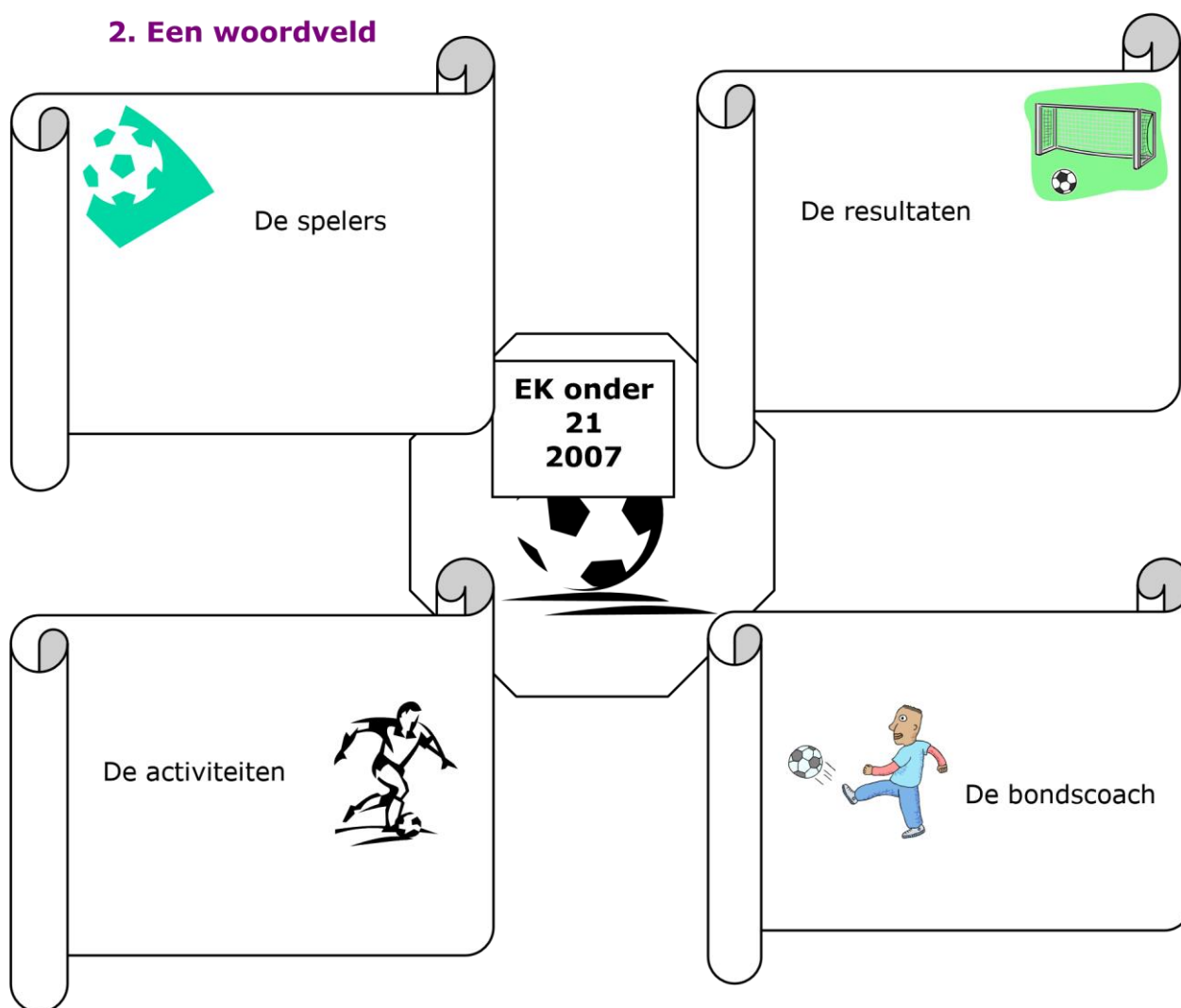
Waar speelt het zich af?

Wie zijn erbij betrokken?

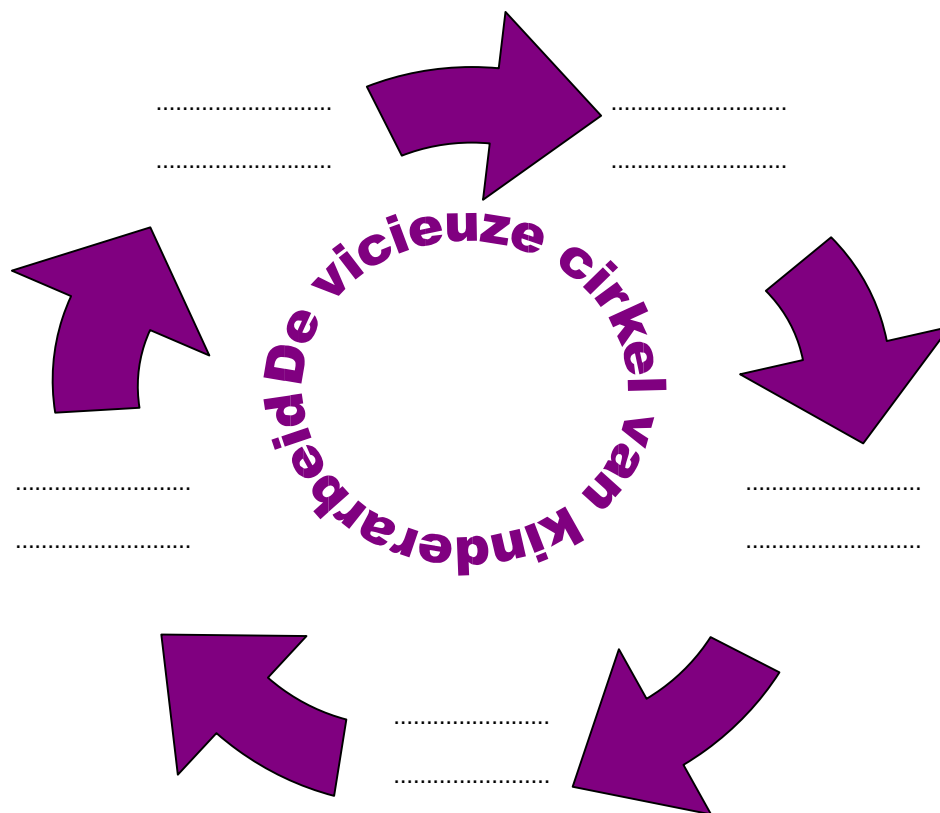
Wat is de oorzaak van het probleem?

Welke oplossing is er bedacht?

2. Een woordveld

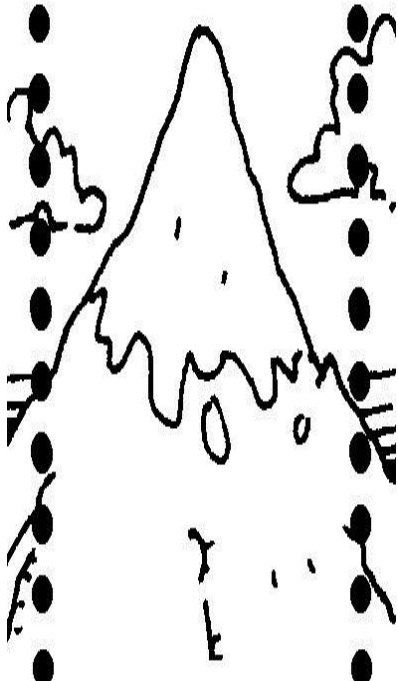
3. Een stroomschema

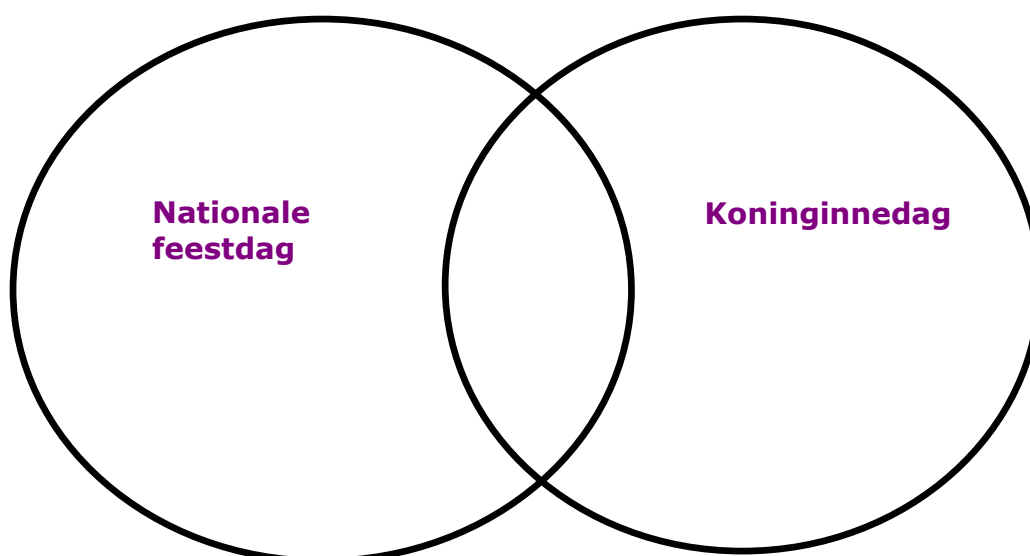
4. Een bekend-benieuwd-geleerd-schema

1. Wat weet ik al?	2. Wat wil ik nog weten?	3. Wat wist ik eerst niet en nu wel?

5. Een voor- en tegenschema (argumenten)

Bergsport voor		Bergsport tegen
1		1
.....		
2.....		2.....
.....		
3.....		3.....
.....		
4.....		4.....
.....		

6. Een Venn-diagram (verschillen en overeenkomsten)

Sleutelschema **Zo werkt het**

Vaak staat het sleutelschema al in de opdracht. Soms moet je het zelf kiezen of bedenken.

Hoe maak je een sleutelschema?

Stap 1

Wat voor sleutelschema moet je maken?

- Een bekend-benieuwd-bewaardschema?
- Een tijdbalk of tijdschema? Dan gaat het om gebeurtenissen die in een bepaalde volgorde plaatsvinden. Of er staan veel jaartallen of tijdstippen in de tekst.
- Een stroomschema? Dan staan er bijvoorbeeld oorzaken en gevolgen in de tekst.
- Een Venn-diagram? Je moet dan de overeenkomsten en verschillen invullen.
- Een wie-wat-waar-schema? De tekst gaat waarschijnlijk over een gebeurtenis.
- Kijk eerst naar de tekst. Onderstreep of markeer de belangrijkste informatie in de tekst. Je kunt ook aantekeningen maken op een apart blaadje.

Stap 2

Hoe vul je het in? Zoek de informatie die je nodig hebt in de tekst. Onderstreep de woorden en zinnen die belangrijk zijn.

Stap 3

Vul de informatie in het sleutelschema in.

Stap 4

Bekijk je sleutelschema en lees de informatie door. Is het zo duidelijk?

Sleutelschema Nu oefenen OPDRACHT 1 Oefenen met sleutelschema's (tweetal)

Werk samen. Gebruik de Hulp van Sam.

1. Eén van jullie speelt Sam. Sam leest de tekstballonnetjes hardop voor.
2. De ander stelt vragen aan Sam. Begrijpen jullie hoe Sam het maken van een sleutelschema aanpakt?

OPDRACHT 2 Oefenen met visualiseren (tweetal)

Jullie gaan bij tekst 1 visualiseren.

1. Lees tekst 1.
2. Lees nu de inleiding en het stukje **Bokito zorgt voor paniek** nog een keer hardop, zin voor zin.
3. Stel je bij elke zin voor wat er gebeurt. Zie je er een filmpje van in je hoofd? Kun je je voorstellen hoe het was om erbij te zijn? Hoe zou je je voelen?

Tekst 1

Bokito waagt de sprong

“Wij waren net in de dierentuin. Toen hoorden we van een mevrouw dat er een gorilla was ontsnapt. We dachten dat het een grapje was, maar het was echt waar. Het was wel een heel spannende dag. Ik vertelde het aan al mijn vriendjes.” Dit vertelt Luuk (10) over een indrukwekkend dagje in Diergaarde Blijdorp. Wat gebeurde er precies?

Bokito zorgt voor paniek

In mei 2007 zorgde mannetjesgorilla Bokito plotseling voor paniek in Diergaarde Blijdorp. Hij sprong vanaf zijn eiland over een plas water van vier meter breed padoes tussen de bezoekers. Op dat moment waren er 7000 bezoekers in de dierentuin. Bokito greep een vrouw. Hij beet haar in de hand en sleurde haar langs de bosjes. Daar liet hij haar bloedend achter. Daarna rende hij naar het restaurant van de dierentuin en ramde de deuren. Er vlogen tassen, jassen en kinderspeelgoed door de lucht. De mensen vluchtten in paniek naar buiten. Toen Bokito eenmaal alleen in het restaurant was, werden de deuren met tafels en stoelen gebarricadeerd. Hij kon toen niet meer ontsnappen. Met een verdovingspijl werd de gorilla toen 'plat' gekregen. Hij werd in een kruiwagen naar de rest van de gorillagroep gebracht. Daar werd hij tegen de avond weer wakker.

Leider van de groep

Bokito werd op 14 maart 1996 in Berlijn geboren. Daar werd hij door mensen opgevoed. Zijn verzorgers namen hem iedere maand mee voor een wandelingetje in het park. Hij is dus gewend aan mensen. En daardoor is hij minder bang voor mensen. In 2005 verhuisde Bokito naar Diergaarde Blijdorp. Hij weegt 180 kilo en is de leider van de gorillagroep in de dierentuin.

Pesten en gekke bekken trekken

De gorillagroep in Blijdorp leeft in een rustige omgeving. Het buitenverblijf heeft veel bomen en schuilplaatsen. Tussen de gorilla's en de bezoekers zit bijna 4,5 meter. Toch kunnen de apen veel last hebben van de bezoekers. Mensen doen vaak rare dingen. Ze maken veel lawaai en kloppen op de ruiten van het binnenverblijf. Ze trekken ook gekke bekken naar de gorilla's. De apen kunnen daar agressief van worden. De vrouw die door Bokito werd aangevallen kwam vier keer per week in de dierentuin. Ze was een 'fan' van Bokito en kwam vaak speciaal naar hem kijken. Dan maakte ze vaak oogcontact met hem. Maar voor een gorilla kan iemand die hem recht in de ogen kijkt heel bedreigend zijn. Misschien was Bokito dus kwaad op de vrouw en wilde hij haar daarom pakken.

Achter glas?

Voorlopig moeten Bokito en de rest van de gorilla's binnen blijven. De dierentuin gaat eerst onderzoeken hoe Bokito heeft kunnen ontsnappen. Gorilla's kunnen niet zwemmen. Ze zijn bang voor water. Maar toch is Bokito via het water ontsnapt. Misschien wordt er een glazen wand rondom het buitenverblijf geplaatst. Woensdag laat de dierentuin weten wat er veranderd wordt aan het verblijf van de gorilla's. Bokito mag in elk geval blijven leven. Hij wordt niet afgemaakt. Hij is dus voorlopig gewoon te bewonderen in zijn binnenverblijf.

Naar: www.jeugdjournaal.nl, AD Rotterdams Dagblad, www.nosheadlines.nl

4. Bespreek samen welk sleutelschema het best bij tekst 1 past. Je hoeft het niet te maken.

Kies uit:

- Een woordveld
- Een bekend-benieuwd-bewaard-schema
- Een wie-wat-waar-schema
- Een voor- en tegenschema
- Een Venn-diagram
- Een tijdbalk
- Een stroomschema

OPDRACHT 3 Een sleutelschema invullen (alleen)

1. Lees tekst 2 (Let op: het laatste stukje van de tekst staat op de volgende bladzijde.)

Tekst 2

Kunstenaar Karel Appel overleden

Kleurig, speels, simpel, spannend. Er zijn ontelbaar veel steekwoorden waarmee de kunst van Karel Appel wordt omschreven. De wereldberoemde kunstenaar stierf woensdagavond 3 mei in de Zwitserse stad Zürich. Daar woonde hij. Appel had al een tijdje last van zijn hart. Hij is 85 jaar geworden.

Doorzetter

Karel Appel werd in 1921 geboren in Amsterdam. Hij was de zoon van een kapper. Hij wilde al op jonge leeftijd gaan schilderen, maar daar waren zijn ouders niet blij mee. Hij zette zijn passie toch door en ging schilderkunst studeren. Hij werd door zijn ouders het huis uitgezet. Daar stond hij dan, op straat. Hij was nog geen twintig jaar. Maar niks kon de wereldberoemde schilder in-de-dop tegenhouden.

En dat is niet voor niets gebleken.

'De kat', schilderij van Appel

CoBrA

De kunstenaar richtte eind jaren veertig samen met andere leden van het CoBrA-gezelschap op. CoBrA staat voor Copenhagen, Brussel en Amsterdam, een vooruitstrevend, heel modern gezelschap voor die tijd. Het was een lid van CoBrA; schilders, dichters en beeldhouwers.

Een kind kan de was doen

Je hebt vast wel eens een schilderij van Karel Appel gezien. Simpele, kinderlijke vormen in vrolijke kleuren voeren in een groot deel van zijn collectie de boventoon. Een kind kan de was doen, denken veel mensen als ze de schilderijen zien. En daar zit wat in: Appel liet zich namelijk inspireren door kinderen. Hij keek naar de manier waarop zij tekenen en schilderen. Een bekende uitspraak van Karel Appel is: "Ik rotzooi maar wat aan."

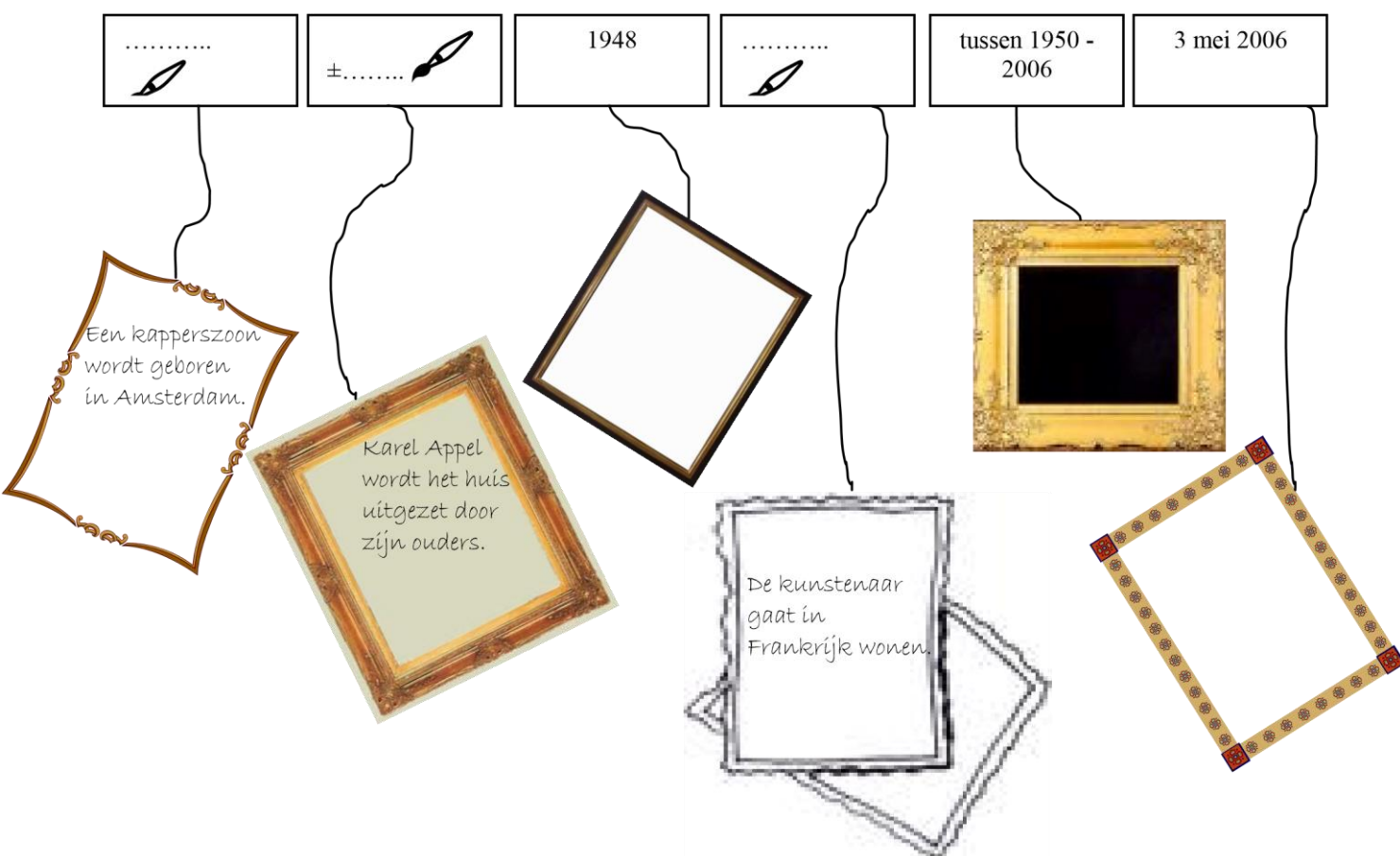
Karel Appel voor zijn schilderijen.

Buitenland

Karel Appel is eigenlijk zijn hele leven actief geweest met schilderen en beeldhouwen. Zijn kunst hangt overal ter wereld in musea en op expositie. In het buitenland hangt zelfs nog veel meer dan in Nederland. Appels schilderijen werden in de beginjaren niet gewaardeerd in Nederland. Daarom ging hij in 1950 in Frankrijk wonen. Later werd zijn werk in Nederland juist heel populair. Appel ontving veel belangrijke internationale prijzen.

Naar: www.kidsweek.nl, www.rtlnieuws.nl

2. Je moet een tijdbalk over de levensloop van Karel Appel invullen. Onderstreep of markeer de belangrijkste informatie in de tekst die je nodig hebt voor de tijdbalk.
3. Vul de ontbrekende gebeurtenissen of jaartallen in.

Sleutelschema **Lukt het?**

Hoe kun je een sleutelschema gebruiken om de inhoud van een tekst te visualiseren?
Vul het schrijfkader in.

Als ik een sleutelschema moet maken bij een tekst, dan

.....

Tijdens het lezen

Ik

.....

En ik

.....

Daarna

.....

.....

pagina

Hulp van Sam

Samenvatten

Zo doe je het

Ik bekijk het sleutelschema goed en vul de informatie op de juiste plek in.

Ik ga een sleutelschema invullen bij een tekst.

Hoi, ik ben Sam.

Of moet ik gebeurtenissen in een stroomdiagram zetten?

Ik lees eerst de tekst met het stappenplan.

Wat heeft de belangrijkste informatie met elkaar te maken? Moet ik bijvoorbeeld jaartallen en gebeurtenissen in een tijdbalk zetten?

Ik onderstreep de belangrijkste woorden en zinnen of markeer ze met een stift.

Ik weet nu waar de tekst over gaat.

Ik maak een sleutelschema!

Hoe kan ik op een handige manier laten zien wat de belangrijkste informatie in de tekst is?

pagina